

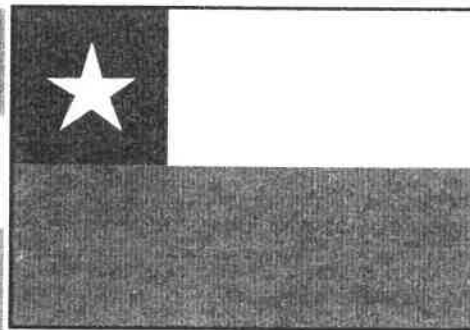
De Reijde van Zuid-Amerika

MAASLANDSE WIJNVRIENDEN 28/11/2008

Argentinië

Chili

Argentinië

Esat: 084995 (546/95) b. 61

Van Salta tot Rio Negro

De wijngebieden van Argentinië liggen in een strook met de Andes in het westen.

De breedtegraad van de wijngaarden varieert van 25° zuiderbreedte voor Salta in het noorden van Argentinië, Patagonië tot in het zuiden op de 39ste breedtegraad.

Daartussen ligt de provincie Mendoza, dat met 142.000 ha wijngaarden 70% van de totale wingerd van Argentinië zijn rekening neemt.

Oudste van de Nieuwe Wereld

De wijngaarden van Argentinië behoren tot de oudste van de Nieuwe Wereld.

Tijdens de laatste kolonisatie in de 16e eeuw gingen de eerste wijnstokken de bodem in. Daarna werden de wijngaarden meer in de valleien beplant.

Grote verschillen

Er zijn enorme verschillen in zowel geografisch als klimatologisch opzicht. We treffen er ruige bergen, plateaus, woestijnen, oases, vruchtbare valleien en canyons aan.

De hoogte van de wijngaarden varieert van 300 meter boven de zeespiegel in Patagonië, tot 2000 meter in de hoog gelegen wijngaarden in en rond Salta.

In totaal is het wijngaardoppervlak 200.000 ha met een gemiddelde opbrengst dat dicht bij de 10 ton druiven per ha ligt.

De verschillend gestructureerde bodem in de wijngebieden bestaat uit verweerd rotsbodem van de Andes en mineralen. Bij de bergen vinden we meer ronde stenen, in de valleien minder hard gestructureerde bodem.

Klimaat

De verschillen in hoogte en microklimaat zorgen voor een verschillende terroirs.

In het hoger gelegen onvruchtbare semi-woestijnachtige omgeving is het klimaat warm. Hier heeft men een hoge luminiciteit en goede ventilatie in de wijngaarden, waardoor ziektes geen kans krijgen. Een grote variatie tussen dag- en nachttemperatuur zorgt voor een goede opbouw en conservatie van de aromastoffen in de druif.

De gemiddelde temperatuur varieert tussen 14 en 18 graden Celsius. De jaarlijkse regenval ligt tussen 150 en 400 mm. De meeste regen valt in het voorjaar en in de zomer vandaar de

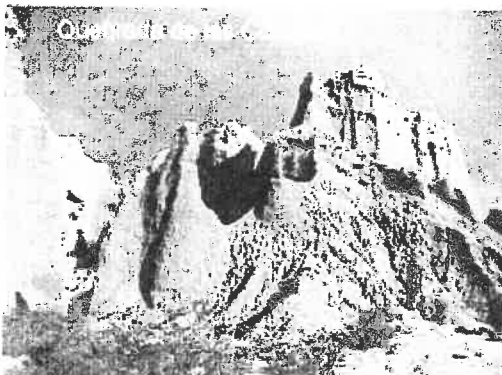
behoefte aan irrigatie van de wijnstokken met het rivierwater en het water uit de bronnen.

Een belangrijke natuurlijke dreiging voor de wijnbouw in Argentinië is de hagel in de zomer.

De wijnbedrijven investeren in antihagel netten om aan deze dreiging het hoofd te bieden.

Salta

Salta en Catamarca in het noorden van Argentinië hebben circa 4000 ha wijngaarden. De wingerd ligt in

at 21, 3650 Rotem-Dilsen

Tel 089/754695 Fax 089/753345

Bezoek ook onze website eens, het loont de moeite www.vandinter.be

een delta die door de rivieren de Río Calchaquí en de Río Santa Maria gevormd worden. De Cafayate vallei ligt op korte afstand van Salta, waarbij je de spectaculaire canyon van de Quebrada de las Conchas passeert. Een fascinerend landschap met gele, rode en groene vulkanische rotsformaties in de meest grillige vormen. De wijngaarden (circa 1.800 ha) in de Cafayate vallei hebben een zand- steenachtige vlakke bodem. Met een hoogte van 1750 meter boven zeeniveau is er een grote variatie in de dag- en nachttemperatuur. Overdag 35-38 graden; 's nachts 12-20 graden Celsius. Hier heeft men gemiddeld 345 dagen per jaar zon. Het is een van de droogste wijngebieden van Argentinië.

De tarrantésdruif domineert hier de wijngaarden. De meest aangeplante blauwe druif is cabernet sauvignon.

La Rioja

In de provincie La Rioja ligt tussen twee bergformaties de Famatina Valley. Hier treffen we 7.550 ha wijngaarden aan wat neerkomt op 3.6% van het totale wijngaardoppervlak van Argentinië. In dit droge gebied valt op jaarbasis slechts 130 mm regen. De gemiddelde temperatuur bedraagt 10 graden Celsius. Dé druif in dit gebied is tarrantés, die hier tarrantés riojano wordt genoemd om zich van de tarrantés in Cafayate en San Juan te onderscheiden. De wijngaarden zijn in pergolavorm aangelegd en worden met de klassieke vloedirrigatie van water voorzien. De belangrijkste subgebieden van La Rioja zijn de op 1000-1300 meter gelegen wijngebieden van Chilecito, Nonogasta, Anguinan, Vichigasto en Anillaco.

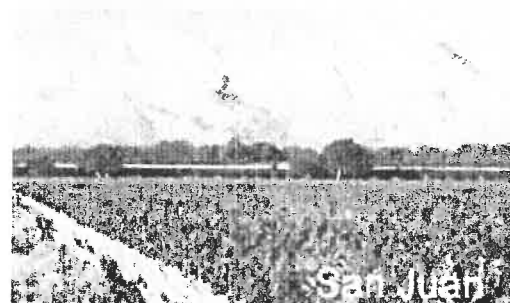
San Juan

San Juan wordt wel het land genoemd van de zon, het fruit en karaktervolle wijnen die rijke en rijpe tannines met goede textuur bezitten.

Het gebied vertoont overeenkomsten met het Australische Riverland en heeft ongeveer 46.000 ha wijngaarden.

Naar verwachting zal het wijngaardareaal naar 60.000 ha kunnen groeien.

Het is een heet en droog gebied hier bij de uitlopers van de Andes. De opbrengsten kunnen hier zelfs oplopen tot 50 ton per ha. De hitte is dragelijk vanwege de sterke wind die hier de 'Zonda' wordt genoemd.

Tussen de aanplant van olijfbomen heeft men in de wijngaarden de eenvoudige druivenrassen staan. Zij dienen voor de blend van alledaagse wijnen die voor binnenlandse consumptie bedoeld zijn. De druivenrassen: pedro giménez, moscatel de alejandria en de tarrantés sanjuamino.

De belangrijkste wijngaarden van San Juan liggen op 650 meter boven de zeespiegel in de steenachtige kleibodem van de valleien Tulum en Ullum en de steenachtige Zonda Valley. Hier hebben Santa Graffigna en Finca Las Moras nieuwe wijngaarden aangelegd met kwaliteitsdruiven zoals cabernet sauvignon, malbec, tannat, greco nero en syrah.

Dripirrigatie zorgt voor voldoende water. Het wordt uit de Rio San Juan gepompt. De wijnbedrijven gebruiken nieuwe geënte wijnstokken, verbeterd pergolasystemen en nieuwe cultivatiemethoden zoals bijvoorbeeld de Smart-Dyson.

Van het nieuwe hoger gelegen wijng gebied in de Pedernal Valley (1.350 meter) heeft men hoge verwachtingen.

Mendoza

In het economisch hart van de Argentijnse wijnindustrie ligt de provincieplaats Mendoza. De plaats zit als een spin in een web met uitgestrekte wijngaarden die tot Salta en Patagonië reiken.

Mendoza telt 5 onderscheidende wijng gebieden met in totaal 140.000 ha wijnstokken.

Noord-Mendoza

Noord-Mendoza heeft de laagst gelegen wijngaarden die water uit de rivier gebruiken. Hier liggen de districten Lavelle, Guaymallen, Las Heras en San Martin en delen van Maipú.

Hier liggen de wijngaarden op 550 tot 700 meter boven zeeniveau. De 14.000 ha wijngaarden bevinden zich op glooiende heuvels en bezitten een diepe ondergrond speciaal geschikt voor de cultivatie van druivenrassen zoals: chenin, pedro giménez, ugni blanc en torrонтés.

Upper Mendoza River

Het wijng gebied van de Upper Mendoza River heeft zo'n 24.000 ha wijngaarden. Het gebied ligt dicht bij de plaats Mendoza op de 33ste breedtegraad. De gemiddelde temperatuur is 15 graden Celsius. De duurste wijngaarden van Argentinië liggen rondom de plaats Luján de Cuyo. De koelste gebieden hebben hier de herkomstbenaming Vistalba, Las Compuertas en Perdriel. De bodem kan sterk variëren, zelfs op één wijnbedrijf. Van ondiepe, arme steenachtige bodem tot diepe toplagen van 1.5 meter. De beste ondergrond bestaat uit zandachtige rotsbodem. De hoogte varieert sterk van 900 meter bij Vistalba tot 1.100 meter rond Agrelo.

In het algemeen geldt, hoe hoger de ligging van de wijngaarden, hoe groter de verschillen in dag- en nachttemperatuur. Malbec is de belangrijkste druif. Veel wijnstokken zijn hier oud en hebben een hoge plattendichtheid. Andere druivenvariëteiten zijn cabernet sauvignon en syrah. De witte druivenrassen: semillon, chardonnay en sauvignon blanc.

Uco Valley

The Uco Valley ligt ten zuidwesten van de stad Mendoza tussen de 33.5 en 34ste breedtegraad. In de Uco Valley staan 13.000 ha wijnstokken in de departementen Tunuyán, Tupungato en San Carlos. De hoogte varieert tussen 800-900 meter boven zeeniveau in de plaats Tunuyán met wijngaarden op een steenachtige kiezelbodem, tot 1.500 meter dichtbij Tupungato, waar voornamelijk ronde stenen in de wijngaarden te vinden zijn. Het zonlicht is hier intens. De gemiddeld jaartemperatuur bedraagt 14 graden Celsius. Van de uitstekende druiven maakt men hier goede rode en witte wijnen met bewaarpotentieel. Vooral de grond in Tupungato en La Consulta staat in de belangstelling van investeerders die hier nieuwe wijnbedrijven willen vestigen. Semillon en malbec worden hier gecultiveerd, alsmede chardonnay, merlot, cabernet sauvignon en syrah.

Oost Mendoza

Oost-Mendoza is een zeer uitgestrekt gebied met 68.000 ha wijngaarden op de 33ste breedtegraad. De ligging van de wijngaarden behoort tot de laagste van Mendoza tussen de 640 meter met een diepe onderlaag tot een meer steenachtige bodem op 750 meter boven zeeniveau. In dit relatief vlakke gebied haalt men het water voor irrigatie uit de Tunuyán-rivier. De gebieden Junin, Rivadavia San Martin en Santa Rosa zijn onderdeel van Oost-Mendoza.

Zuid-Mendoza

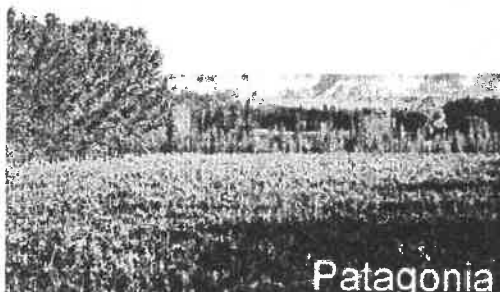
De afstand tussen Mendoza en San Rafael is groot en het is nauwelijks te geloven dat Zuid-Mendoza deelt uitmaakt van hetzelfde wijngedebied Mendoza.

Rafael en General Alvear liggen op de 34ste breedtegraad in het gebied van Zuid-Mendoza. Hier liggen 22.000 ha wijngaarden op kiezel en vruchtbare alluviale zandgrond. Het water voor de irrigatie pompt men uit de Atuel en Diamante-rivier. Bij General Alvear liggen de wijngaarden op 450 meter hoogte. Bij Paredes en Cuadro Nacional heeft wijngaarden die op 800 meter boven zeeniveau liggen. De gemiddelde temperatuur bedraagt 15 graden Celsius.

Hier maakt men vooral Chenin. De beste rode wijnen zijn Malbec en Cabernet Sauvignon.

Rio Negro

Met een hoogte op 300 meter boven zeeniveau heeft de Rio Negro Valley in Patagonië de laagst gelegen wijngaarden van Argentinië.

Met een wijngaardareaal van 2.500 ha dat zich uitstrekt van de uitlopers van de Andes tot het punt waar de rivieren Neuquén en Limay samenkomen, is de Rio Negro-vallei een 80 km lang gebied. Hier teelt

men voornamelijk fruit zoals appels en peren. In het begin van de vorige eeuw hebben Britse ingenieurs de irrigatiekanalen aangelegd. De bodem is zanderig en alluviaal. Het klimaat is continentaal. Het droge, warme klimaat, is vooral geschikt voor de cultivatie van witte druivenvariëteiten zoals chardonnay, semillon en sauvignon.

De witte wijnen van Argentinië

Argentinië staat niet bekend als een gereputeerd producent van witte wijnen. Als torrentés en pedro giménez echter plaatsmaken voor internationale variëteiten, dan zou de verkoop van witte Argentijnse wijnen op de exportmarkt een krachtige stimulans kunnen krijgen.

Als je de statistiek van de aanbouw van witte druivenrassen van Argentinië nader bekijkt, dan lijkt het of de blauwe en witte druivenrassen elkaar in evenwicht houden. Kijk je vervolgens naar de internationale witte druivenvariëteiten, dan blijkt dat circa 20% van de witte aanplant bestaat uit chardonnay, chenin blanc, sauvignon blanc, riesling en viognier. Dit percentage is minder dan de wijd verbeide torrentés en de alcoholische blendvariëteit pedro giménez die we vooral niet met de Spaanse druif pedro ximénez mogen verwarren.

Krachtsinspanning

De samenstelling van de Argentijnse wingerd met een sterke positie van de witte druivenrassen, geeft aan, dat de Argentijnse wijnbouw voor een enorme krachtsinspanning staat. In de laatste tien jaar heeft de daling van de binnenlandse consumptie van witte wijn en de toenemende buitenlandse vraag naar rode wijnen voor een radicale ommezwaai ten gunste van blauwe druivenvariëteiten gezorgd. De wijnbedrijven die de financiële middelen bezitten om te investeren, veranderden de aanplant van de traditionele, basale witte druivenrassen in

internationale blauwe variëteiten. De wineries die traditioneel de binnenlandse markt bedienen, zitten echter nog steeds met de dominante positie van de eenvoudige witte druivenrassen zoals torrentés.

Onderzoek en investering

De eigenaar van Domaine Vistalba, Hervé Joyaux: “Toen Argentinië met de kwaliteitsverbetering van de wijnen startte, schakelde de internationale wijnmarkt juist over op de blauwe druivenvariëteiten. We kunnen nu wel stellen, dat in Salta goede Torrentés kan worden gemaakt. In de hoger gelegen delen van Mendoza geniet chardonnay echter de voorkeur en het zuidelijk deel van Mendoza is zeer geschikt voor sauvignon blanc. Patagonië is weer meer geschikt voor chardonnay en semillon.”

Het beeld is een vage blauwdruk, maar het toont toch de potentie van de witte druiven aan gegeven de diversiteit van de Argentijnse terroirs.

Moderne apparatuur

De witte wijnen hebben in het laatste decennium geprofiteerd van de investeringen in de vinificatie- en kelderapparatuur. Roestvrij staal, koeling en temperatuurgestuurde vergisting zijn nu eerder norm dan uitzondering.

Laureano Gómez (Salentein) wijst erop, dat door de enorme aandacht voor de productietechniek ook het zicht op de terroir enigszins verloren heeft doen gaan. Gómez: “In het warme, droge klimaat van Argentinië verliezen de druiven snel hun natuurlijke zuurgraad. Het probleem verergert, als er sprake is van overproductie.

Eerder oogsten om de zuurgraad te behouden is één, vroeg in de ochtend oogsten, is de andere oplossing. Het is dé manier om fysiologisch rijpe druiven binnen te halen.

We raken hier echter niet de kern van het probleem. Om de kwaliteit te verhogen, moet je naar namelijk meer radicale maatregelen nemen, waaronder een zorgvuldige selectie van de percelen. Je moet de cultivatiemethode aanpassen en het bladerendak verminderen om lagere rendementen en een vroege rijping te bewerkstelligen.

Torrentés als USP?

Argentinië zou in zijn nopjes zijn als het de wereld kan overtuigen dat Torrentés alles in zich heeft om een USP (Unique Selling Product) te zijn.

De theorie over de oorsprong van torrentés is volgens de technisch manager van Norton, Carlos Tizio-Mayer, dat torrentés een kruising is van criolla en moscatel de alejandria, ontstaan uit zaden die de Spanjaarden naar Argentinië hebben meegenomen.

Van de drie mutaties (torrentés riojano, torrentés sanjuanino en torrentés mendocino) is de torrentés riojano de meest gebruikte.

De torrentés in de Cafayate Valley, goed voor 70% van de productie, wordt algemeen als de meest delicate en aromatische variëteit beschouwd. De ouderdom van de wijnstokken is hier ook een belangrijke factor. Voorbeeld: de 25-50 jaar oude stokken van de producenten Etchart en Michel Torino die met een relatief lage opbrengst (18-20 ton per ha) genoeg nemen.

Lastige druif

Volgens Andres Höy van Michel Torino, is torrentés geen makkelijke druif. De druif is gevoelig voor botrytis en tijdens het groeiseizoen moeten veel bladeren en trossen verwijderd worden. In veel wijngebieden waar de traditionele pergola's in gebruik zijn, vervangt men nu deze door het 'H-systeem'.

Deze cultivatietechniek geeft minder schaduw, maakt het sproeien makkelijker en vereenvoudigt het oogsten van de druiven.

Zelfs in Cafayate heeft de trend om van witte naar blauwe druiven over te schakelen zijn intrede gedaan. Michel Torino heeft bijvoorbeeld in de laatste jaren 160 ha torrentés opnieuw geënt met blauwe variëteiten. Volgens Höy is de torrentés-rage nu wel voorbij. Het was een echte 'cashcow', maar het is nu makkelijker om rode wijnen in Argentinië te verkopen en we kunnen het nu met rode wijnen ook nog beter doen.

Chardonnay

Wat zijn de vooruitzichten van Chardonnay in Argentinië?

De Chardonnay in Argentinië neigt naar een vrij zware, eendimensionale wijn met tonen van tropisch fruit met een vette en vaak alcoholische component, die niet de volledige rijpheid heeft.

De hoogste prioriteit ligt dus in de selectie van de juiste percelen, het aanpassen van de juiste cultivatie-methoden en het inzetten van de juiste klonen. 'Canopy management' en inzicht in de ontwikkeling van een goede rijpheid zijn daarbij essentieel.

Het blenden van wijnen uit verschillende wijngebieden, zoals Tupungato voor frisheid en levendigheid en Maipú voor structuur in de Chardonnay vindt steeds meer plaats.

Sauvignon blanc

Naast Chardonnay moet Sauvignon Blanc uit koelere gebieden komen om de juiste aromatische aroma's - die zo gewild zijn in deze wijn - te krijgen.

De Sauvignon Blanc van Norton wordt gemaakt van druiven die op 1.100 meter boven zeeniveau in Coloña in bij Luján zijn gecultiveerd. Salentein heeft de aanplant van sauvignon blanc naar de koelere en vochtige delen van Mendoza verplaatst. De gebroeders Lurton maken een goede Pinot Gris van druiven uit hun nieuwe winery in de Uco Valley in

Vistaflores bij Tupungato. Het beste voorbeeld is wellicht de Pinot Grigio van Viniterra in Mendoza met een uitstekende frisheid en concentratie.

Viognier

Santa Graffigna maakt zelfs in het warme klimaat van San Juan samen met Finca Las Moras een uitstekende Viognier.

Andere veelbelovende Viogniers: Trivento, Viniterra en La Agrícola.

Volgens Angél Mendoza is het maken van goede witte wijnen nog steeds een zaak van ontwikkeling. De eco-fysiologische omstandigheden van de Argentijnse wijngebieden zijn volgens Mendoza niet erg geschikt voor witte druivenrassen.

Hij vindt dat met de inzet van moderne technieken de witte wijnen een betere expressie kunnen krijgen, waarbij vooral de frisse en fruitige wijnen zoals Sauvignon Blanc, Riesling en Chardonnay een moderne stijl laten zien.

“De wijnen zijn echter zeer kwetsbaar. Je hebt koeling van het begin van de vinificatie tot en met opslag en distributie nodig. Het is dé uitdaging voor de komende jaren.”

Tabel top 6 druivenrassen

Rangorde	Wit druivenras	hectare
1	Pedro giménez	15.100
2	Torrentés riojano	8.180
3	Moscatel de alejandria	5.539
4	Chardonnay	4.624

5	Chenin blanc	3.591
6	Torrontés sanjuanino	3.166

Bron: Instituto Nacional de Vitivinicultura Harpers Supplement

De rode wijnen van Argentinië

De blauwe druivenrassen die het hier goed doen zijn malbec, cabernet sauvignon en pinot noir.

De Malbec

Hoewel van Franse origine, heeft malbec de Argentijnse wijnbouw een nieuw gezicht gegeven. Een overzicht van de geschiedenis en de langzame ontwikkeling van de populairste druif van Argentinië.

Het is lastig om precies aan te geven wanneer de malbec-druif uit Frankrijk naar Argentinië is getransporteerd.

De meest aannemelijke optie is echter de tijd rondom 1850, toen Miguel Aimé Pouget van de Argentijnse regering de opdracht kreeg om de wijnbouw in Mendoza op te zetten.

Naast andere Franse variëteiten, importeerde Pouget de malbec.

Al snel kreeg dit druivenras de naam 'uva francesa'.

Anderhalve eeuw later is deze druif de belangrijkste van Argentinië met een

wijngaardoppervlakte van 20.251 ha van de totale Argentijnse wingerd van 200.000 ha.

Op dit moment is de 'uva francesa' dé Argentijnse druif 'par excellence'.

Malbec is in alle Argentijnse wijngedebieden aangeplant, van Salta in het noorden tot in Rio Negro in het zuiden. Het hart van de Malbec-productie ligt echter in Mendoza en dan met name in Luján de Cuyo. Hier bevinden zich de oudste malbec-wijnstokken.

Diversiteit

Malbec wordt gecultiveerd in een brede range van bodemsoorten en klimaten.

De verschillen in terroir zijn terug te vinden in de stijl van de wijnen. Die varieert van fruitig en licht gestructureerd tot krachtig, diep gekleurd, met

houtlagering en groot bewaarpotentieel. Volgens wijnproducenten vormt die diversiteit van wijnstijlen van Malbec op de exportmarkten een beletsel. De consumenten hebben daardoor niet een goed referentiepunt van Malbec. Malbec geniet in het buitenland nog geen grote naamsbekendheid. In Argentinië is dit anders. Malbec is populair mede omdat de Argentijnen veel vlees eten en de vrij tannineuze stijl goed combineert met vleesgerechten. De geëxporteerde Malbec is doorgaans zachter en minder tannineus.

Pre-phylloxera

De Argentijnse Malbec heeft weinig van doen met de wijnen die van malbec in het zuidwesten van Frankrijk worden gemaakt. De Argentijnse Malbecs zijn rijker, bezitten meer alcohol en zijn vooral zachter en rijper dan hun Franse tegenhangers.

Volgens Hervé Joyaux van Vistalba in Luján de Cuyo verschilt de Argentijnse malbec genetisch gesproken van de malbec die in Cahors of Bordeaux is aangeplant, omdat de malbec

voor de uitbraak van phylloxera naar Argentinië is gebracht.

Alberto Antonini van Altos Las Hormigas in Mendoza: “Zelfs als je de Franse malbec naast de Argentijnse malbec plant, zul je zien dat de resultaten verschillend zijn. Door de jaren heen – het gaat hier om een periode van meer dan 100 jaar – heeft het klimaat een sterke invloed op de druivenvariëteit uitgeoefend.

USP

Malbec neemt in toenemende mate de positie in van dé USP (Unique Selling Point) van de Argentijnse wijnsector in. Samen met Cabernet Sauvignon staan ze aan de basis van de beste rode wijnen van Argentinië die zich kunnen met andere topwijnen in de wereld kunnen meten.

Laureano Gómez, wijnmaker van Salentein in Mendoza: “Malbec is dé kans van Argentinië, omdat het niet Cabernet Sauvignon of Shiraz is en omdat de druif het hier zo goed doet.”

Er zijn mensen die menen dat de torrontés ook die bijzondere positie kan bekleden, maar de potentie van torrontés is duidelijk minder.“

Guillermo Barzi van Humberto Canale in Rio Negro voegt hier nog aan toe: Torrontés zal nooit in Argentinië tot een grote wijn kunnen uitgroeien. Malbec daarentegen wel.”

Slow starter

Pas in de laatste jaren is de malbec met zorg en aandacht in de wijngaard behandeld.

Begin jaren negentig beschouwde men Malbec meer als een blendwijn dan als een ‘stand alone’. Wie toen interesse toonde voor oude malbec-stokken werd voor gek verklaard.

Domaine Vistalba was een van de eerste wijnbedrijven die meer aandacht aan malbec in de wijngaarden besteedde. De meeste wijnbedrijven zagen de cabernet sauvignon als dé kwaliteitsdruif en lieten de malbec links liggen.

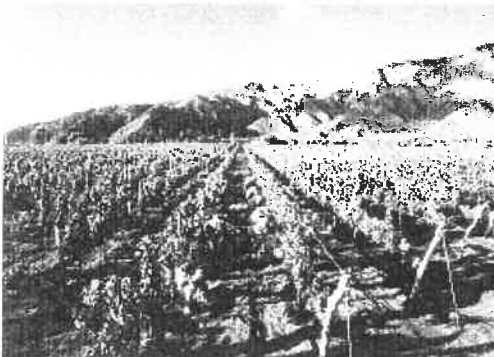
Tussen 1960 en 1970 zijn oude malbec-stokken in grote oppervlakten (30.000 ha) gerooid om plaats te maken voor o.a. de criolla, die bekend staat vanwege de hoge rendementen.

Tegenwoordig is de situatie sterk veranderd. De prijzen van de malbec-druiven liggen nu zelfs hoger dan die van de cabernet sauvignon.

Catena

Nicolás Catena ging na een tijd in Californië te hebben gewerkt eind jaren tachtig terug naar Argentinië. Hij ging op de Amerikaanse toer. Zijn Argentijnse Cabernet Sauvignon en Chardonnay moesten het gaan maken op de Amerikaanse markt. Zijn vader drukte hem al op het hart om de malbec niet links te laten liggen. Pas begin jaren negentig besteedde hij meer aandacht aan de malbec. Hij leidde een onderzoek naar de beste klonen van malbec, de selectie van de juiste percelen en de gewenste minimale hoogte voor de cultivatie van de druif.

Minimale hoogte

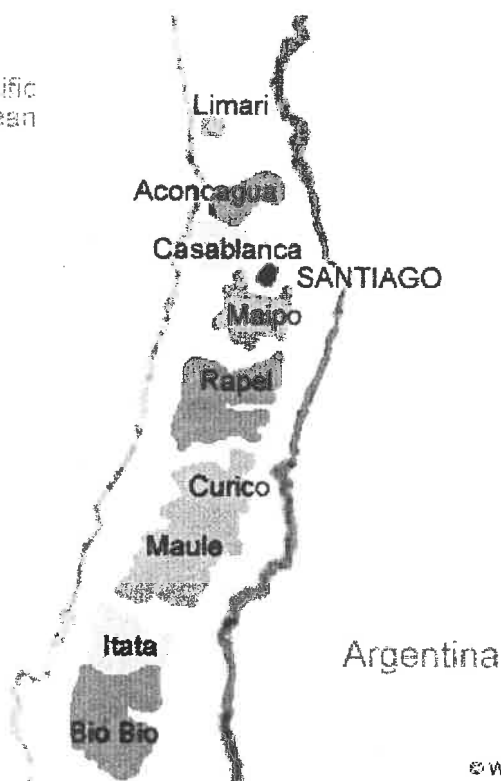
Zijn onderzoek wees uit dat de meest geschikte locatie van malbec begint in percelen met een minimale hoogte van 1200 meter boven zeeniveau. Catena: “Al onze aanplant van malbec vond plaats op 1100 meter of lager. De wijngaardenier (viticultuurist) van Catena, Pedro Marchersky: “Malbec houdt net zoals mensen van warme dagen en koele nachten.”

at 21, 3650 Rotem-Dilsen

Ter 089/754695 Fax 089/753345

Catena onderzocht ook de invloed van houtlagering op de kwaliteit van Malbec en de mogelijkheden om Malbec met Cabernet Sauvignon te blenden.

Pacific
Ocean

Chili - Trendsetter in kwaliteit

Chili is niet het grootste wijnland van Zuid Amerika - dat is buurland Argentinië - maar het is wel toonaangevend geweest in kwaliteit en marketing. Het heeft in ieder geval het schoolvoorbeeld geleverd van een succesvolle aanpak door een 'nieuw' wijnland dat z'n productie heeft afgestemd op de behoeften van de buitenlandse markt. Dat gebeurde eind jaren '70, begin jaren '80 en werd mede ingegeven door een dalende consumptie in eigen land.

Een echt 'nieuw' land is Chili eigenlijk helemaal niet. Al in de 16e eeuw plantten de Spanjaarden er de *pais* druif aan. Eind 19e eeuw exporteerde Chili zelfs op vrij grote schaal wijn naar het door phylloxera zwaar getroffen Europa. De stijl van die wijn was in hoge mate geïnspireerd door Bordeaux. Rood dus, en gemaakt van druiven als cabernet sauvignon en de sinds kort weer herontdekte carmenère. Het succes was alleen van korte duur en het grootste deel van de 20e eeuw produceerde Chili ruwe, oxidatieve wijnen voor de weinig kritische thuismarkt. Het enorme kwaliteitspotentieel werd nauwelijks benut, maar dat is inmiddels wel anders. Chili beleeft een stormachtige tweede jeugd!

Perfecte groeicondities

Chili is een smal maar zeer langgerekt land dat ingeklemd ligt tussen het Andes gebergte in het oosten en de Stille Oceaan in het westen. De condities voor wijnbouw zijn er uitzonderlijk gunstig. Een sterk punt is het gezonde, droge klimaat met zijn vele zonlicht. Dit is niet alleen bevorderlijk voor de stofwisseling in de planten, het zorgt er ook voor dat plantenziekten nauwelijks voorkomen. Ook de beruchte *phylloxera*, de druifluus die in Europa bijna alle wijngaarden verwoestte, heeft hier nooit enige schade aangericht. Druivenplanten hoeven daarom niet geënt te worden op onderstokken. De droogte vormt geen enkel probleem, aangezien er smeltwater uit de Andes in overvloed is om irrigatie toe te passen. De Chileense wijngaarden zijn hoofdzakelijk aangelegd in de vlakke delen van oost-west lopende rivierdalen op vrij rijke bodems. Door al deze factoren bij elkaar groeien de planten uitbundig. In toenemende mate worden nu ook wijngaarden op hellingen aangeplant. Lastiger te exploiteren, maar wel een belangrijke factor voor het produceren van betere wijnen.

Gebieden

De Chileense wijngebieden liggen verspreid over vele honderden kilometers. De eerste die ontwikkeld werden liggen in het midden van het land, ten zuiden van de hoofdstad Santiago. Ze maken deel uit van de grote Valle Central (Central Valley) tussen het kustgebergte en de Andes. Namen om op te letten zijn o.a. Maipo, Colchagua, Rapel, Curico en Maule Valley. Recentelijk zijn ook gebieden verder naar het zuiden en noorden ontdekt. In het diepe zuiden

is dat Bio-Bio, ten noordwesten en noorden van Santiago zijn dat Casablanca en Aconcagua. Hoewel het in die twee laatstgenoemde gebieden theoretisch wat warmer zou moeten zijn, is dat niet het geval. Mist van de Stille Oceaan zorgt namelijk voor de gewenste afkoeling.

Steeds meer variatie

Chili scoorde tot nu toe vooral met zuivere, rechttoe rechtaan wijnen. Cabernets vooral, maar ook Chardonnays, Merlots en Sauvignons. Solide wijnen voor een scherpe prijs. De Chilenen willen echter van het goedkope imago af en proberen dat te doen op diverse manieren. Door wijnen met meer complexiteit te produceren, door meer nadruk te leggen op specifieke herkomst en door meer variatie in hun assortiment aan te brengen. Dat lukt alledrie heel aardig. Tal van bedrijven maken tegenwoordig prestigieuze topcuves, vaak in samenwerking met bekende producenten uit Frankrijk of Californië. Voor de verbreding van het aanbod zorgen verder ook bottelingen van druiven die tot nu toe wat in de schaduw stonden. Het meest in het oog springende voorbeeld is de carmenère, die lange tijd abusievelijk is aangezien voor merlot! Chili heeft hem nu omarmd als eigen 'nationale druif'. Ook malbec, syrah en pinot noir mogen zich verheugen in een stijgende belangstelling.

Geografie

Ligging : Zuid-Amerika. Grenzend aan Argentinië, Bolivia, Peru en de Stille Oceaan.

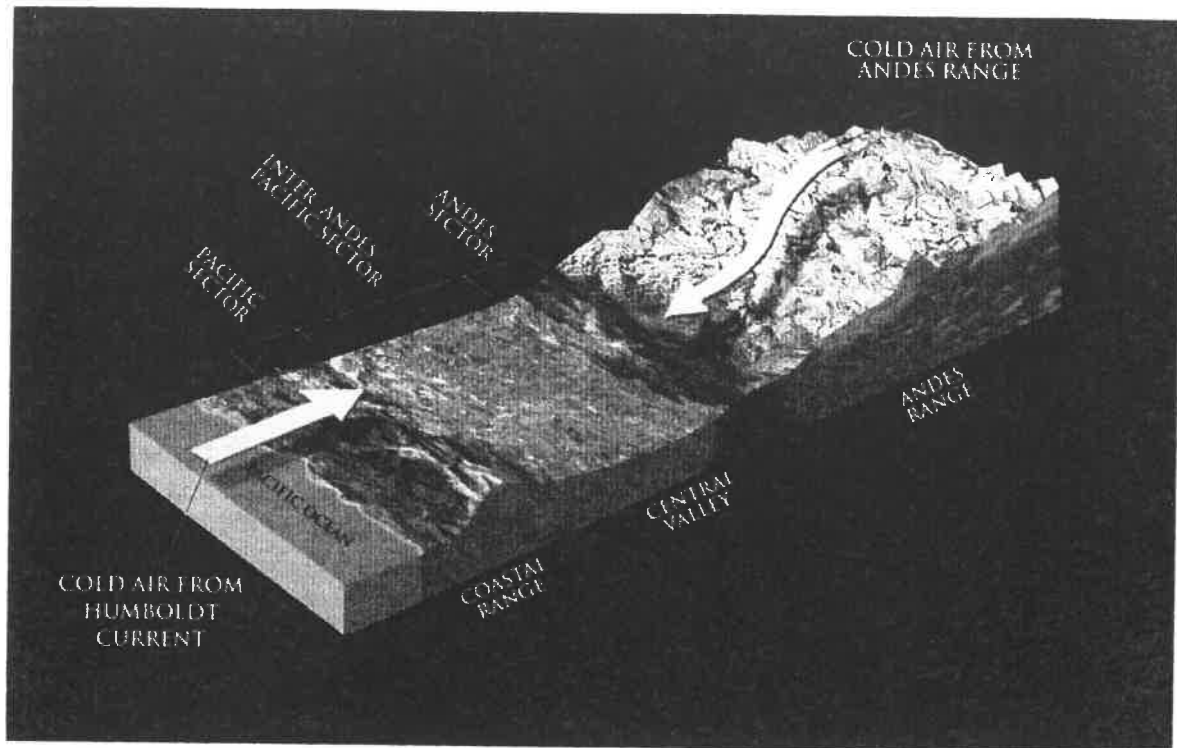
Insulaire oppervlakte : 756.626 km².

Antarctische oppervlakte : 1.250.000 km².

Totale oppervlakte : 2.006.626 km².

Lengte : ca. 8.000 km, vanaf de grens
lijn met Peru tot de Zuidpool.

Landschap : Woestijnachtig in het Noorden, vruchtbaar in de Centrale vallei, vulkanen en meren in het Zuiden, het Andesgebergte aan de oostkant, en het kustgebergte.

Mooie wijnroutes vanuit Santiago

(Tekst Paul Van Dinter n.a.v. reis in 1999)

Geen wijnland heeft zo'n groot kwaliteitspotentieel als Chili. Dat is te danken aan een unieke combinatie van natuurlijke factoren. De Chileense wijnbouwers zijn daarom ook extreem succesvol, wereldwijd, en ontvangen steeds meer toeristen in hun kelders.

In Chili leiden alle wegen van, naar en door Santiago. Daar bevinden zich ook de meeste hotels; in de wijnregio's kan het soms lastig zijn om een verblijfplaats te vinden. Santiago is daarom een goede uitvalsbasis voor enkele dagexcursies. Zelf ga ik altijd graag naar de vallei van Casablanca. Die ligt tussen Santiago en de kust, is via een snelweg (naar Valparaiso) makkelijk te bereiken en levert excellente wijnen. In vrijwel alle Chileense wijnvalleien koelt het 's nachts sterk af, met 15 tot 20 graden, waardoor de druiven hun overdag vergaarde aroma's behouden - en dus ook wijnen geven met veel geur en veel smaak. Die afkoeling begint in Casablanca echter al 's middags, om een uur of twee. Met als resultaat dat het groeiseizoen daar zo'n vier weken langer duurt en de druiven nóg aromatischer worden. Vooral de witte Casablanca-wijnen zijn verrukkelijk, met name Sauvignon Blanc en Chardonnay. Maar in hogere, iets warmere delen van de vallei worden ook met veel succes merlot, pinot noir en andere blauwe variëteiten geteeld.. Hét bedrijf om daar te bezoeken is Veramonte. Dit bestaat uit een modern, tempelachtig keldercomplex waar bezoekers zeer welkom zijn. Als je eenmaal binnen bent, via een statige trap en een bordes met pilaren, kom je in een enorme, zestien meter hoge zaal en die glazen wanden heeft waarachter rijpingsvaten te zien zijn. Veramonte behoort aan Augustín Huneeus, een der eersten die begreep dat je in Casablanca topwijnen zou kunnen creëren. Hij streek er neer in 1990 en heeft inmiddels meer dan 350 hectare met druivenstokken beplant. Veramontes wijnen smaken zonder uitzondering verrukkelijk.

De tweede dagtocht

Een tweede dagtocht gaat vanuit Santiago in noordelijke richting, naar de brede vallei van de

Kempenstraat 21, 3650 Rotem-Dilsen

Tel 089/754695 Fax 089/753345

Bezoek ook onze website eens, het loont de moeite www.vandinter.be

Aconcagua. De bestemming is Viña Errázuriz, een der oudste familiefirma's. Deze bevindt zich in Panquehue, een tijdloos, stil dorp dat door wijngaarden wordt omgeven. Het grootste gebouw ter plekke is de kelder van Errázuriz, die als entree een imposante smeedijzeren poort heeft. Wie wordt rondgeleid ziet niet alleen de oude ondergrondse vatenhal, maar ook de hightech installaties waarin men de wijnen vergist. Bovendien word je vaak uitgenodigd om een nabije heuvel te beklimmen, met tegen zijn hellingen terrassen waarop voornamelijk de blauwe Rhône-druif syrah staat geplant. Het uitzicht vanaf de heuveltop is riant, over zowel de wijngebouwen als de druivenakkers en de nabije uitlopers van de Andes. Degene die Errázuriz in 1870 stichtte, Maximiano Errázuriz, koesterde als motto 'Van het beste land de beste wijnen'. Zijn nazaten hanteren dit nog steeds en brengen voorbeeldige wijnen voort. Uit de nabije omgeving komen hoofdzakelijk rode, met als toppers de Syrah Reserve en de speciale Cabernet Sauvignon die Don Maximiano Founder's Reserve werd gedoopt. De meeste witte wijnen komen van elders, waaronder Casablanca. Overigens wordt bij Errázuriz ook een van Chili's allermooiste (en allerduurste) wijnen vervaardigd, Seña. Dit gebeurt samen met de Robert Mondavi Winery uit Californië. Het proeven van dit product is een belevenis. Zo biedt de Seña een stevige smaak met schakeringen van rijpe bessen, munt, kersen, pruimedanten, toast, koffie en vanille - werkelijk subliem.

Prachtig park

Dag nummer drie zou besteed kunnen worden aan enkele wijnbezoeken direct bezuiden Santiago. Het aantrekkelijkste daarvan is Viña Santa Rita. Dit bevindt zich even buiten Buin, een stadje langs de Pan-Americana, de autoweg die door heel Chili loopt. Niet alleen maakt Santa Rita van voornamelijk eigen wijngaarden een royale reeks heerlijke wijnen, maar er is op het terrein ook veel te zien, waaronder de fameuze '120' kelder met zijn bogen van baksteen. Hier zou Chili's bevrijder Bernardo O'Higgins met 120 van zijn manschappen in 1814 hebben geschild. Voorts ligt naast de kelders een riant, ruim 30 hectare bestrijkend park met oude bomen, siergewassen, bloemperken, fonteinen, een neogotische kapel en Santa Rita's eigen hotel, het Casa Real. Tenslotte kun je ter plekke lekker lunchen in La Casa Doña Paula, met uitzicht op een fraaie tuin. Flessen of andere wijnsouvenirs kunnen worden aangeschaft in een winkel onder de eetzaal. In de buurt van Santa Rita, bij Alto Jahuel, ga ik graag even langs bij Viña Portal del Alto, een relatief kleine bezitting die eigendom is van wijnprofessor Alejandro Hernández. De specialiteit is Cabernet Sauvignon; vooral de Reserva verdient te worden geproefd. Tenslotte zou via een binnendoorweg naar Santiago's voorstad Pirque kunnen worden gereden, om daar Chili's grootste wijnhuis te bekijken, Viña Concha y Toro. Ondanks de indrukwekkende volumes die men daar onder allerlei merken produceert - beduidend meer dan honderd miljoen flessen per jaar - is de gemiddelde kwaliteit echt goed. Een van die merken is Castillero del Diablo, wat staat voor Duivelskelder. De naam ontstond omdat de oprichter van het bedrijf, Melchior de Concha y Toro, wilde voorkomen dat het personeel flessen wegnam uit zijn privé-kelder, en daarom het gerucht in omloop bracht dat in die kelder de duivel huisde. Behalve immense kelders is in Pirque ook Melchior's uit 1875 daterende landhuis te zien en een riant park. Het landgoed grenst aan de Maipo, de rivier waarlangs in de 19e eeuw de eerste kwaliteitswijngaarden van Chili werden geplant. Nog steeds geldt de Valle del Maipo als een der belangrijkste wijnregio's. Er komt veel Cabernet Sauvignon vandaan; een element dat deze Maipo-wijn vaak kenmerkt is een smaaktoon van munt, ook wel omschreven als eucalyptus.

Idyllisch dal

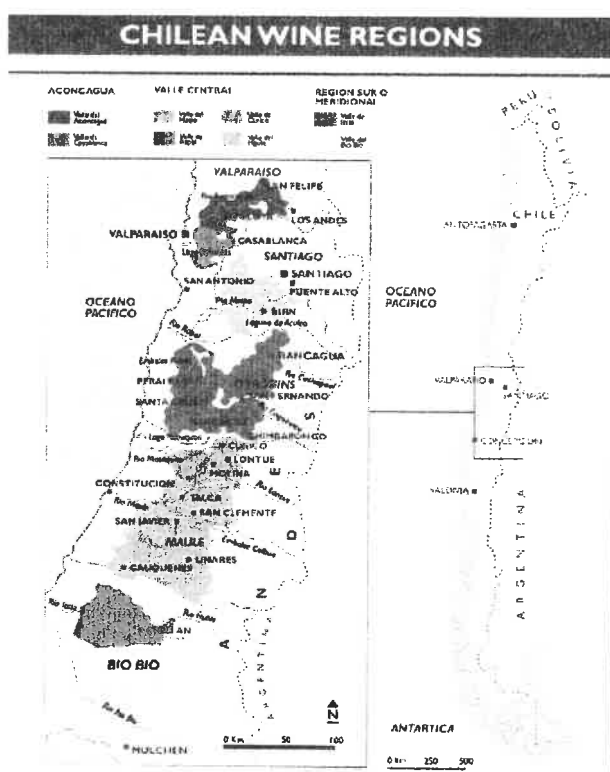
Het westelijke, lagere deel van de Valle del Maipo zou de bestemming kunnen worden voor dag vier. Ongeveer 35 kilometer ten zuidwesten van Santiago, niet ver voor Talagante, begon de uit Spaans Baskenland afkomstige Francisco Undurraga in 1885 zijn eigen wijngoed.

Tegenwoordig trekt dit ongeveer 25.000 bezoekers per jaar. Deze komen niet alleen voor de wijnen - die als Undurraga worden aangeboden - maar ook voor de sfeerrijke vatenkelder en het door een Parijzenaar ontworpen park. Rond gazons en vijvers groeien daar bougainville, palmen, eucalyptusbomen, pluimchtig pampagras en oleander. Van Viña Undurraga is het niet ver rijden naar Viña Tarapacá. Ongeveer halverwege Talagante en Isla de Maipo kun je via een smalle brug de Maipo oversteken. Direct daarna kronkelt een weg omhoog naar een bijkans idyllisch, komvormig dal dat voor een aanzienlijk deel met groene druivenstokken is bedekt. De gehele vallei is eigendom van Viña Tarapacá, een dynamisch bedrijf dat daar ook beschikt over een aan de buitenzijde traditioneel ogende, maar van binnen zeer eigentijdse kelder en een dorp voor de eigen werknemers. Er wonen zo'n vijftien families, die ook de beschikking hebben over een schooltje en een kerk. Onder verschillende merken levert Viña Tarapacá goede tot zeer goede wijnen, waarvan de beste worden gelagerd in maar liefst zesduizend vaten. Waar ik in dit deel van de Maipo-vallei eveneens graag kom, is Viña Santa Ines, in de boomrijke gemeente Isla de Maipo. Dit bedrijf wordt namelijk geleid door de hartelijke, hecht samenwerkende, enthousiaste familie De Martino. Als een der eersten heeft deze Carmenère geëxporteerd, een karaktervolle wijn die genoemd wordt naar zijn druif, een oude Bordeaux-variëteit. Gewoonlijk bezit deze typisch Chileense creatie - in Bordeaux zelf groeit carmenère vrijwel niet meer - een bijna romige smaak met nuances van bramen, pruimen, paprika en drop, gecombineerd door wat vanille en toast. Van commercieel directeur Paulo de Martino noteerde ik als uitspraak 'Wij proberen de best mogelijke wijnen te maken, zo simpel is het.' Deze opvatting geldt echter niet alleen voor Viña Santa Ines alleen: een wijnreis door Chili maakt duidelijk dat ook tal van andere producenten dit wijze principe met verve hanteren.

Infokader

De wijnregio's en subregio's van Chili

Er zijn vijf wijnregio's in Chili te onderscheiden: de Atacama Regio, de Coquimbo Regio, het Aconcagua-gebied, de Centrale Vallei en de Zuidelijke Regio. Deze gebieden worden allen

onderverdeeld in subregio's. Binnen deze deelgebieden is sprake van zones en daaronder vallende districten. Op de etiketten van de wijnen treft men vooral de namen van regio's en subregio's aan:

1) Regio Atacama:

- **Copiapó Vallei**
- **Huasco Vallei**

2) Regio Coquimbo:

- **Elqui Vallei** met de districten Vicuña en Paigüano
- **Limarí Vallei** met de districten Ovalle, Monte Patria en Punitaqui
- **Choapa Vallei** met de districten Salamanca, Rio Hurtado en Illapel

3) Regio Aconcagua:

- **Aconcagua Vallei** met het district Panquehue
- **Casablanca Vallei**
- **San Antonio Vallei** met de zone Valle de Leyda en districten San Juan en Valle de Marga-Marga

4) Regio Centrale Vallei:

- **Maipo Vallei** met de districten Santiago, Pirque, Puente Alto, Buin, Isla de Maipo, Talagante, Melipilla, Alhué en María Pinto
- **Rapel Vallei** met de zones Valle de Cachapoal met de districten Rancagua, Requinoa, Rengo en Peumo en de zone Valle de Colchagua met de districten San Fernando, Chimbarongo, Nancagua, Santa Cruz, Palmilla, Peralillo, Apalta, Lolol en Marchigüe
- **Curicó Vallei** met de zones Valle del Teno met de districten Rauco en Romeral en de Valle del Lontué met de districten Sagrada Familia en Molina
- **Maule Vallei** met de zones Valle del Claro met de districten Talca, Péncahue, San Clemente en San Rafael, Valle de Loncomilla met de districten San Javier, Villa Alegre, Parral en Linares en de Valle del Tutuvén met het district Cauquenes

5) De zuidelijke regio:

- **Itata Vallei** met de districten Chillán, Quillón, Portezuelo en Coelemu
- **Bio Bio Vallei** met de districten Yumbel en Mulchén
- **Malleco Vallei** met het district Traiguén

Atacama - Copiapó en Huasco Vallei

In deze valleien in de noordelijke woestijn van Chili worden vooral tafeldruiven geteeld en druiven voor het wijndistillaat Pisco.

Coquimbo - Elqui, Limari, Choapa, Ovalle, Rio Hurtado

Ook hier worden vooral tafeldruiven en druiven voor Pisco verbouwd. De enige wijnproducent is Francisco de Aguirre, die zeer goede wijnen weet te produceren op de kalkhoudende droge kleigrond.

Vanavond Proeven wij:

De witte wijnen:

Wit Chili, Caliterra Sauvignon blanc 2005

Wit Argentinië, Candela Torrontes 2007

Wit Chili, Santa Ema Chardonnay reserve 2007

En de rode wijnen:

Rood Argentinië Alamos Pinot Noir 2008

Rood Argentinië Alamos Bonarda 2006

Rood Argentinië Candela Malbec 2007

Rood Argentinië Candela Pequeñas Syrah 2004

Rood Chili Santa Ema Carmenère 2005

Wijngroetjes

Paul Van Dinter